

Հ Ա Ն Դ Է Ս

Գ. ՏԱՐԲ

ԶԲԶԱՆ Գ.

ԹԻԻ ԹԳ. 53

1877

ԱՊՐԻԼ 30 ՇԱՐԱՐ

Ա Չ Գ Ա Յ Ի Ն

ԱԶԳ. ՄՈՒՐԱՏԵՐԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Նախընթաց թուով ծանուցած էինք թէ Ազգ. Մուրատեան վար-
ժարանն Մխիթարեանց կողմանէ ի վաճառ ելած ըլլալուն Գեր. վահան
վարդապետ Բաստամեանց յատուկ նամակաւ իմացուցած է Կ. Պօլսոյ
Բարձր. Պատրիարք Սրբազան Հօր, սոյն խնդրոյն նկատմամբ Արարատ ամ-
սադրոյն վերջին թուոյն մէջ ալ ընդարձակ տեղեկութիւն տուած է
Փարիզէն գրուած նամակ մի :

Մեր լսածին նայելով յիշեալ Ազգասէր Եկեղեցականն այդ տեղե-
կութիւնն Արարատեան Մայր Աթոռոյ ընդհանուր Հայոց Ս. Հայրապե-
տին ալ դուրսեմք հաղորդած է , ըայց վեհաշնորհ Ս. Հայրապետն
պատասխաներ է թէ «այդ խնդիրն Կ. Պօլսոյ Ս. Պատրիարքին յանձնած
եմ գործադրել » :

Քանի որ խնդիրն կարեւոր է և ընդհանուր Ազգին կ'պատկանի ,
վեհաշնորհ Ս. Կաթողիկոսն լոկ յանձնարարականով բաւականանալու չէ ,

այլ մանաւանդ թէ իբր աւանդապահ Ազգային և Կրօնական հաստատութեանց, գործով և ազդեցութեամբ ալ ակալեցելու պարտաւոր կը գտնուի, մանաւանդ նկատելով որ այդ Ազգ. մեծ իրաւունքն Պօլսոյ Պատրիարքութեան թուրքիոյ մէջ ունեցած իրաւասութենէն դուրս՝ օտար երկրի մը մէջ կ'ընաբարուի Մխիթարեանց ձեռքով:

Կաթողիկոս, Պատրիարք և Վարչութիւն միանգամայն գործելու են այս պարագայիս մէջ. վասն զի Ազգին դաստիարակութեան նուիրեալ կտակ մը թէ և ամեն օրինաց առջև անընաբարելի է, ինչպէս Մխիթարեանք զայս քաջ դիտեն, բայց շատ հաւանական է որ Հռովմայ քահանայապետը այս մասին պէտք եղած պաշտպանութիւնն իրենց ընելու և ի հարկին բացէ ի բաց միջամտելու խոստում տուած ըլլայ և ի գործ դրած ըլլայ իւր ազդեցութիւնն Գաղղիոյ կառավարութեան առջև:

Ինչիւրն դեռ չկնճռուած Ազգային իշխանութիւնն ազգու միջոցներ ձեռք առնելու է. և ըստ մեզ աւելի բանաւոր միջոցներ են եթէ փարիզու Օսմ. գործակատարին միջոցաւ Բոսնիայի և միանգամայն Ազգին կողմանէ լիազօր իշխանութեամբ փոխանօրդ կարգուի. Գեր. Բասաւմեանց որ այժմ փարիզ կ'գտնուի, կամ ուրիշ եկեղեցական մի զրկուի առանց ժամանակ կորսնցունելու, որպէս զի Օսմ. գործակալին յանձնարարականօրէն փարիզու կառավարութենէն ընդունուելով, կարող ըլլայ Ազգային այդ մեծ իրաւունքն պաշտպանել, մինչև որ Վեհաշնորհ Ս. Հոյրեպետն այս մասին պէտք եղած ամեն կարևոր և ազդեցիկ միջոցներ ձեռք առնու:

ՍՈՍՑ ՆԻԿՈՂԱՅՈՍ ՍՐԲԱՋԱՆԻ ԲՈՂՈՔԱԳԻՐՆ

Խառն ժողովոյ վերջին նիստին մէջ Սոսյ Գեր. Նիկողայոս Եպիսկոպոսի մէկ գիրն կարդացուեցաւ, որուն մէջ յառաջ կ'ընկեր Նիկիիոյ ժողովրդեան կրած խեղճութիւններն եւ ցարդ անոնց դարման մը չըլլալուն համար բողոք կ'ըրանար. այլ եւ 1866ի Համագումար ժողովոյ վճիռն եւ յաջորդաբար եկող Վարչութեանց իրեն դէմ տրուած որոշումներն անազգար եւ անվաւեր կանուանէր. եւ կրկին դատ կը պահանջէր, միանգամայն կ'իսնդրէր որ կամ Պօլսոյ մէջ իրեն բնակութեան եւ ապրուստի տեղ մը ցուցուի՝ զորս հինգ ամէն ի վեր մէկու մը վերայ ծանրացած ըլլալն պատճառելով, եւ կամ հրաման տրուի իրեն որ ուղած տեղն երթալու ազատ ըլլայ:

Այս նամակին ներքեւ « Նիկողայոս վշտակիւր Կաթողիկոս Կիլիկիոյ » ստորագրած էր:

Խառն ժողովն սոյն ստորագրութիւնն Ազգային իշխանութեան դէմ ձանձաղով անընդունելի գտնեց: Եւ ազդարարեց Գեր. Նիկողայոս Եպիսկոպոսի նշգրտող-

րութիւնն յետս կոչել եւ պարզապէս Եպիսկոպոս ստորագրել, որպէս զի իր գրութիւնն նկատողութեան առնուի: Նիկողայոս Սրբազան բաց է ի բաց կ'մերժէ սոյն առաջարկութիւնն առարկելով թէ Համադուժար ժողովոյ վճիռն իրեն համար վաւերական չ'է եւ թէ Կիլիկիա զէնքը Կաթողիկոս կ'ճանաչէ եւ վիճակին բազում եկեղեցեաց մէջ զինքը Կաթողիկոս կ'յիշատակեն:

Տեսնենք՝ այս խնդիրն ո՞ւր պիտի յանգի:

* *

Զորեքշաբթի աւուր Փունջի մէջ կ'կարդանք թէ «Պատրիարք Սրբազան Հայրն, ըստ հրապուրանաց ոմանց, չ'ուզեր յառաջիկայ ամսոյս վեցին Ռւրաթ օրն Ազգ. երեսփոխանական ժողովն բանալ ըստ օրինի»:

Մեք Հինգշաբթի օրն անձամբ Պատրիարքարան երթալով ստուգեցինք որ Պատրիարք Սրբազան Հօր կողմանէ այդ տեսակ խօսք մը կամ առաջարկութիւն մը եղած չէ, ուստի այդ տեղեկութիւնն ուրկէջ ալ առնուած ըլլայ՝ ստուգութիւն չունի եւ բարեմտութեան արդիւնք չկրնար համարուիլ:

* *

Գաղատիոյ մէջ ժողովրդային յուզմունքն աւելի լղայրանալուն համար, ըստ խնդրանաց Բարձր. Պատրիարք Սրբազան Հօր՝ Բարձր. Մեծ Եպարքոսն Զորեքշաբթի օր հեռագրով խտրել հրամայեց Գաղատիոյ կուսակալին, որ Գեր. Արիստակէս Սրբազան անմիջապէս ի Պօլիս ղրկուի:

* *

ԽԱՐԲԵՐԴԷՆ ՆԱՄԱԿ ՄԸ

Հետեւեալ նամակն՝ որ Խարբերդի հասարակութեան ողջամիտ մասին կողմանէ ղրկուած է հրատարակելու խնդրանօք, Պատրիարք Սրբազան Հօր և Ազգ. Վարչութեան ուշադրութեանն կ'յանձնենք:

... Խմբագիր Հայր,

«Տեղւոյս Առաջնորդական Տեղապահ Արժ. Սարգիս վարդապետ Վարդապետեան՝ մեր վիճակն այս անգամ ուրք կոխելէն ի վեր, թէ վարժարաններն և թէ Ազգային ամեն կենսական խնդիրներն ու դորձերն այնպիսի անխուսափելի վտանգի մը ենթարկեալ են որ համարձակ կրնանք ըսել թէ այսօր Խարբերդաբնակ ժողովուրդն ամենէն աւելի չ'ժրադդ ու կարեկցութեան արժանի ժողովուրդն է:

«Արժ. Սարգիս վարդապետի մէկ անխոհեմութեան դէպքն արդէն տեղւոյս Մահմետական ժողովրդեան հակակրօնութիւնն իր դէմ հանած էր. և իր պաշտօնական ապիկարութեան պատճառաւ ոչ միայն Հայ ժողովուրդէն այլ և օտարադէի զրիստոնեայք իսկ իւր դէմ յանշափս սրամտած են:

«Ազգային Առաջնորդաց պաշտօնն՝ ինչպէս յայտնի է, Կրօնական և Բարձրական ճիւղերու կ'րաժնուի, որոյ անհրաժեշտ երախտաւոր մի

պէտք է հանդիսանան իմաստութիւնն և հեռատես խոհեմութիւնն : Արժ. Սարգիս վարդապետի վրայ շատ թերի են այս ձիրքերն , և Պատրիարքա-րանն զայս քաջ գիտնալով հանդերձ՝ տասնկ ընդարձակ վիճակ մը անոր խնամոց հաւատացած է քահանայի մը ազգեցողութեամբն, որոյ անուննյա-ճախ կ'յեղյեղէ , իր նստած ելած տեղերն անով կ'պարծի և անով կըս-պառնայ . և թերևս անոր ապաւինած կրօնական զեղծումներ կ'դործէ և մինչև իսկ կ'յանդգնի կրկնամուսնութիւններ կատարել «Որէնք ի ձեռս Ա-ռաջնորդաց» ըսելով , ինչպէս քաղաքական իրաց մէջ ալ էնթրիկներ դար-ձընել կուզէ մէկ քանի անձանց կոթնած :

«Ժողովրդեան յուզումն երթալով կաճի , և թէև Արժ. Սարգիս վար-դապետ իրեն համար Պօլսէն հետզհետէ յանձնարարականներ բերել կու-տայ , բայց ամենքն ալ յանձնարարողին արհամարհանք և նախատինք բե-րելէ ուրիշ արդիւնք չեն ունենար : Ժողովուրդ և ժողովականք ամենայն յամուսնութեամբ կ'շարունակեն իրենց բողոքոյ հանրազրերն և տեղեկագրե-րն ի Պատրիարքարան և վերջերս ալ տեղւոյս Գաւառական Ժողովն Ա-ռաջնորդական ցանկ մ'ուղերու տեղեկագիր պատրաստելով մասնա-ւոր նամակաւ մը Տ. էֆ. Մանավեանի ղրկուեցաւ որ անձամբ Պատրիար-քարանի յանձնէ , բայց դարձեալ լռութիւն պահուեցաւ . չգիտենք թէ Մանավեան էֆ. չյանձնեց , թէ Պատրիարքարանն ծածկեց :

«Մտոյդ աղբիւրներէ կ'տեղեկանանք որ Արժ. Սարգիս վարդապետ՝ իր դէմ եղած բողոքներն հերքելու անկարող դանուելով շինծու ստորագրու-թիւններով փորձեր կ'փորձէ և ձեռքի տակէ կախատի եղեր Առաջնոր-դական ցանկն ետ ձգելու՝ Պօլսոյ մէջ ժամանակին շահած մէկ քանի պաշտ-պաններուն տալատանած : Քանի որ հասարակութիւնն անհաշտ կեր-պով յուզուած է , անկարելի է որ Արժ. Տեղապահ Հայրն իւր նպատակին ժամանէ , բայց խորքերդի մէջ իւր ներկայութիւնը կրնայ ժամանակ մ'ալ նորանոր աղետից շարժառիթ բլլալ :

«Իրաց այս փիճակին մէջ Ազգ. Խառն Ժողովն Խարբերդի օգտին և բարւոյն համար ըստ մեզ խոհուն ընթացք մը բռնած կըլլայ , եթէ Առաջ-նորդական ընտրութեան հրահանգն փութացնէ և Խարբերդէն հեռացնել բարեհաճի Արժ. Տեղապահն , որոյ ներկայութիւնը կրնայ կնճռալից դժ-ժուարութիւններ յարուցանել քուէարկութեան դէմ :

«Բաշայոյս ետք , Խմբագիր Հայր որ Զեր անկողնական թերթին մի-ջոցաւ զայս հրատարակելով , Արքայան Պատրիարք Հօր և Ազգ. վարչու-

Թեան ուշադրութիւնը կ'հրաւիրէր, որոյ վասն յօժարեցէք կանխաւ ընդունիլ մեր մեծարանաց հաւատալն :

Յ Ապրիլ 1877

(Ստորագրութիւնը)

Ի Խարբերոյ

★ ★

ԱՅԱՆԱՅՔ ՏԵՂԱՊԱՀՈՒԹՅՈՒՆ

... Հայր Խմբագիր

Հանդիօնդ նախորդ թուոյն մէջ կարգացի թէ Ատանայի տեղապահ Գեր. Եղիշէ վարդապետ Գաղանճեանի նկատմամբ եղած դանդառներն խառն ժողովոյ կողմանէ քննութեան առնուելով հրաժարեցուցած և անոր տեղն տեղապահ որոշած է Պարտիզակի Արժ. Յովսէփ վարդապետը :

Մեք չենք գիտեր թէ ո՞ր աստիճանի ստուգութիւն, կարևորութիւն և միանդամայն ծանրութիւն ունին այդ դանդառներն, միայն ի մօտոյ քաջ գիտնալով Գեր. Եղիշէ վարդապետի տաղանդն, հեղահամբայր բնոյթն, ազդասիրական ոգին և ուրիշ գովելի ձիրքերն ու բարեմասնութիւններն, կ'զարմանանք թէ ինչպէս առանց իւր ներկայութեան դատաստանն կատարելու, մեքենաբար այդ վճիռն արձակուած է :

Կըսուի թէ տեղապահներն ուղղակի Պատրիարքարանէն ընտրուելուն համար, Պատրիարքարանն իրաւունք ունի ազատ դրօժել : Լաւ, սակայն ուրիշ բան է Տեղապահ կարգել և առանց պատճառի զայն յետըս կոչել, ուրիշ բան է առանց անոր ներկայութեան յանցաւոր դատելն և հրաժարեցնել : Կ'կարծուի թէ այս յոռի սկզբունքն Կրօնական ժողովոյ անդամ և հնարիւք բաւական ազդեցութեան տէր եղող Քահանայի մ'է տարածողն և մանաւանդ Ատանայի խնդրոյն մէջ այս կարծիքն աւելի հաւանականութեան կերպարանք մը կառնէ իրեն հայրենակցութեան սիրոյ և յարաբերութեան հաստատուն կապերէն ծաղում առած :

Այս տեսակ օրինական սխալ սկզբունքներ, և ձախող վճիռներ, Ազգ. Խառն ժողովոյ իմաստութեան և աջարչութեանն բնաւ պատիւ չեն բերեր, որոյ վասն ներկայիւս կ'իութեամբ իւր ուշադրութեանն հրաւիրել, որ փոխանակ շահասիրաց ումանց առաջնորդութեան կարօտելու, անձամբ անձին իրեն քայլերն շարունակէ, որպէս զի Ազգին մէջ խռովութիւնն աւելի չընդարձակի ինչպէս բազմիցս պատահած է և թէ

Աղդին անճնուէր աշխատողներն չվհատին և թշնամանաց և չարախօսու-
թեանց զոհ չ'երթան առանց քննութեան :

Պօլիս

* * *

28 Ապրիլ 1877

* *

ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐԱԿԱՆՔ

ՀԱՅԻ ԻՆՓԻՐ

Կառավարութեան կողմանէ պաշտօնապէս ծանուցուեցաւ որ՝ ա-
տենէ մի ի վեր ոսկւոյ և թղթադրամոց մէջ եղած տարբերութենէն և
ելեէջներէն և Բումէլիի գլխաւոր ծովեղերքէն ու Ադրուանուպօլսոյ
գաւառէն արմտիք դուրս հանելը արգելուած ըլլալուն , Պօլսոյ մէջ ար-
մտեաց և մանաւանդ հացին գինը 3 զրշէն . 4 զրշի . բարձրացաւ , այս
բանս ժողովրդեան երջանկութեանը նպաստաւոր չլինար ըլլալ և օր
ըստ օրէ աւելի կ'ծանրանայ ժողովրդեան վիճակն , ուստի այս չարեաց
առաջն առնելու համար Քաղաքապետը մասնաւոր ժողովքներ ընելով
որոշեց որ Ադրիանուպօլսոյ գաւառին վերայ եղած արգելքը բարձուի ,
և Բումէլիի և այլ ծովեղերքներէն վերստին արմտիք դան , միանգա-
մայն Դանուբի համար դնուած խիտալէնտիկեարի (Պրուսա) գաւա-
ռին 50 հազար գրիւ ցորեանը Պօլիս բերուի և հոս ծախուի , ասկէ զատ
հացին գինը իջեցնելու ուրիշ միջոցներու ալ ձեռք զարնուեցաւ , և Օ-
դոստախառ Կայսրը հրաման հանեց որ Ապրիլի 23էն մինչև Օգոստոս 1
դուրսէն եկած ալիւրէն մաքս չառնուի :

* *

Չորեքշաբթի օր մայրաքաղաքիս բոլոր մըքթարներն հրաւիրեալ
էին ոստիկանութեան դուռն և հրաման եղաւ իրենց օր իրենց թաղի 16
տարեկանէն վեր և 80 տարեկանէն վար եղող բոլոր արու բնակչաց թի-
ւը իմացնեն . ասոնք հրատարակուելիք կանոնի մը համեմատ կ' . Պօլսոյ
պահապան զինուորութեան պիտի կոչուին ոստիկանաց տեղ և ի պա-
հանջել հարկին 25.քմէճէի մօտ շինուելիք ամրութեանց պիտի ծառա-
յեն կամ անձամբ և կամ դրամով , և կամ թէ՛ Մագսուտեան Սեպուհ
էֆ . առաջարկութեան համեմատ իւրաքանչիւր Աղդաց կողմանէ ըլլա-
լիք օգնութեանց և նպաստից համար նախացուցակ մի պատրաստել :

* *

Մեծաւ գոհունակութեամբ իմացանք թէ Երեքշաբթի առուր դու-

ժարեալ Օսմ. երեսփոխանական ժողովոյն մէջ լրագրական օրինաց մինչև 16րդ. յօդուածը խոհուն վիճաբանութեան մի ենթարկուեր, և որոշեր է՝ խալառ չնչել երաշխաւորութեան համար լրագրապետներէ ստակառնուլ առաջարկող յօդուածը, և զաւելտական թերթերու հրատարակութեան արտօնութիւն տալ գարծեալ: Նոյնպէս պատճական յօդուածներն ալ որ խիստ ծանր էին, բաւական թերթեցեր են: Իցիւ թէ խըմբագրաց վերայ ծանրացած դրօշմի տուրքն ալ բարձուեր և Օսմ. երեսփոխանաց կատարեալ ազատամտութեան և երկրին իրական զարգացման և յառաջդիմութեան համար ունեցած չնրմ փափաքնուն նոր ապացոյց մի ալ աւելնար:

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ԽԱՌՆ ԼՈՒԻՆԵՐ

Երէկ նուարէթ փաշա մի քանի փաշա նպատակ դրօշով գէտ է Գամուր ճամբայ ելաւ: — Լեվանթի կ'զրէ թէ՛ Կէրէի ազնեւ Մաղդական շագնաւ մի բնկցմեր է Թորթիլով: — Բուսաց Գալաթիայէն Վիսինի ամրոցներն ուժեղացնելու լուրն առաւ կ'անան: — Վաղբէ կ'զրէ թէ՛ Կարնոյ կուտակալ Իսկուրի փաշա փոխանորդ իրագրով իրեն օգնական Բաթիֆ Էֆէնդին ինք 40,000 շաքի Բիւրա հետն առած գէտ է առնանալուին գացեր է: Կարնական կառավարութիւնն առ ի քաջալերութիւն Իսկուրի փաշայի հարեւաւորութեան առաջին աստիճանի Օսմանիյէի պատառանդան շաքիւնց: — Չիւրիւք-Սուրի (Պաթմա) կամուրք գրաց հրամանատար Մէհմետ Ալի փաշայի Միրիսկրանի եւ իւր եղբորն Օսման օղլի ալ Միրալայի աստիճան առաւելցաւ: — Մէկ քանի լրագրիչը Բուսաց Պայաղլան գրուած ըլլալուն լուրն կ'առաւան: — Հաֆիզ-է-Բահման Օսմ. հրահաւարն Իսթաբուլէն Իսկուրիի գալու առնին Բրալ կոչուած փանքին առնին Բուսաց ամրութիւններ չինելու հրապարտման միջոցին Օսմանից բարակածն են զանոնք եւ ժամ Յէն մինչեւ 11 1/2 երկուստեք պատերազմել յետոյ Բուսք բաւական թուով միջուորեալ թողովարար տուեր են եւ իրենց չինելու փերայ եղած կիսկատար ամրութիւնք՝ քանդուեր են: — Տասն հազարի մօտ ձիաւոր Ձէրքէզ եւ Բիւրա Աստուրի բանակին կամուրք գրուեր են: — Բայմզի Կալկազայի թղթակիցը կ'զրէ որ Բազայի Էմիրը կրօնական պատերազմ քարոզեց բնդէմ Բրիտանիայ առանց ազգի խաբարիւն: Եսկայն լեւի չեղաւ ժողովրդէն: — Բուսանուրէն Նէօրօղաի հետեւալը կ'զրեն: Հա երկու փորթկի զորաւոր նաւեր կը գտնուին, մէջ մ'ալ Արքատի շագնաւը կայ որ Բուսանուրէն Վիսին եւ փոխադարձ դիւար եւ միւրք կ'անգրափոխէ: Երեք հաւա Յունական ցորենաբարձ նաւեր կային հոս, անբութիւնը առանց ցորեննը առաւ: Աւագիւղ շագնաւները ալ եւս չեն երթնեկեր: Հոս անդի ամրութիւնները վերջին աստիճան կառարկազորութեան են, եւ բոլոր ժարակցները հետազրաւ մէկ մէկու: Հետ յարաբերութեանց մէջ են: — Պատիւթ կ'զրէ թէ Բէնիկի մէջ ժողովուած 30000 Բուսք Գամուրը անցնիլ փորձեր են, եւ կամուրջը ձեւելով յաջողուր ալ են 3000 հազի զինացի կողմ անցնիլ, Եսկայն զը-

րահաւոր չտգենաւները անտիճապէս հասնելով սկսեցին կարեւորի պէս գնդակ թա-
փել կամուրջին վերայ եւ զայն կործանեցին, ապա կողմն անցնող 3000 զօրքն ալ
անմասաւոր հեղեղ է : — Պուրքէշէն կ'հետադրեն թէ՛ Շամանցիք քանի մը ժամ ուրմ-
րակոծեցին Բուժանիոյ Պէքէթ նաւահանգիստը : — Լոյսերու խորհրդարանին մէջ
Անդղիոյ ներքին գործոց նախարարն ըսած է թէ՛ Ռուսիա՝ Եւրոպիոյ միութիւնը խը-
ղելուն համար մեղապարտ է : Անդղիա պատերազմը սահմանափակելու կաշխատի .
եթէ Զարը Կ. Պոլսոյ չսպառնայ, Անդղիոյ հետ կոխ չկայ : — Վիտինէն հասած հե-
ռագիր մի ալ կ'ձանուցանէ թէ՛ Ռուսերը Գալաֆաթի մէջ Եօթներորդ մարտից մը
չենելու վրայ ըլլալով՝ Վիտինի բերդերը կրակ ընել սկսան Ռուսաց վերայ, անոնք ալ
Վիտին քաղաքը սննդակոծել սկսան, եւ ութ ժամ այս կռիւը շարունակելէ ետեւ
Ռուսք ձեռնթափ եղան Եօթներորդ մարտիցը չինելէ : — Մուխթար փաշայի բա-
նակած տեղն առկաւին հետագրի կայարան չգտնուելուն Կարսի եւ Կարնոյ վերայ
տեղեկութիւնք կ'ապկոխն : — Պաթու մի ամեն կարգի բնակչաց կառավարութեան
կողմանէ անտիւաւոր հրացաններ եւ ըսմիտւոյն տրուած են . անդի ունեցած կը-
ռիւններն նշանակութեան արժանի չեն : — Ռուսք Մայիս 8ի (ն. Տ.) գիշերն տանի
չափ չոգեշարժ մակոյկներով Բօքի-Պաշի (Գանուք) կոչուած կողմն Օսմ. պահակաց
վերայ յարձակեցին, յորոց հուժկու զինադրութիւն մը կրելով յետս մղուած են : —
Մայիս 8ի առաւօտուն Բըլքն-Ապի անուն Օսմ. չոգենաւն ձիաւորակոյի առջեւէն
անցած պահուն Բուժանիացիք բաւական հրացաններ պարպած են յիշեալ չոգենաւի
վերայ : — Լա Թուրքի կ'գրէ թէ՛ Ռուսաց բանակին մի մեծ զօրութիւն կ'հաւաքուի
Բէնի եւ Իպրայել եւ թէ վաշտ մի ալ ձիաւորակոյ մտեր են : — Լէվանթ կրտէ՛ թէ՛
Ռուսաց Բէնի եւ Իպրայելի հաւաքուիլն իրենց բուն պատերազմը լատակագիծն Օսմ.
բանակի հրամանատարներէն ծածկել է : Թէ Տօպրուչայի վերայ քալել կուզուի եւ թէ
պատերազմն Վիտինի եւ Ռուսնուքի առջեւ ըլլալ հաւանական է :

ՆՈՐ ԳԱՍԱԳԵՐԷ
ՏԻԵԶԵՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԵԱՅ
Գ. Ս. ԲԱՊԱՅԵԱՆ

Յուլիստէն Ս. Յակոբեանց

Հարկ չկայ Տիեզերագրութեան ուսման կարեւորութիւնն հաստատելու,
փասն զի աշխարհ ճանչցած է եւ բոլոր Եւրոպիոյ վարժարանաց մէջ նախ-
նական եւ կարեւոր ուսմանց կարգն անցած : Մեր Ազգային վարժարաններն
գրեթէ ցարգ այս ուսման համար օրինաւոր դասագիրքէ մը զրկուած էին,
եւ ահա այդ թերին կ'ըրացնէ Բարեշնորհ Գարբիէլ Սարկաւագ Խապայեան,
որոյ հեղինակութիւնն իւր կարեւոր համառօտութեամբն եւ պարզութեամբն
մեր Ազգային ամեն վարժարանաց համար օրինաւոր դասագիրք մը իրաւամբ
պէտք է ճանչցուիլ : Կ'գտնուի ամեն Գրվաճառաց քով գին 8 զրշ. ողջ գրամ :

ՏԵՐ-ԲՐԱԳԻՐ
ՀԱՍՏԵԱԿ Ծ. Վ. ԴԻՄԱՔՍԵԱՆ

Դ ՏՊԱՐԱՆԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅ
Կ. Պօլիս Եւնի-Գարու Գումապ փողոց բիւ. 200